

SACRED PRACTICE OR STUPID CUSTOM? THE ROLE AND LIMIT OF *MINHAG* IN HALAKHAH

PART III: NUSACH ASHKENAZ, SEFARD, AND EDOT MIZRACH: HOW LITURGY CAME TO BE

I. HOW PRAYER CAME TO BE WHAT WE HAVE TODAY

1. Rambam, Laws of Prayer 1:1

To pray daily is an affirmative duty, as it is said, "And ye shall serve the Lord, your God" (Exodus 23:25). The service, here referred to, according to the teaching of tradition, is Prayer, as it is said, "And to serve Him with all your heart" (Deuteronomy 10:12), on which the sages commented, "What may be described as Service of the Heart? Prayer."

1. משנה תורה, הלכות תפילה פרק א הל' א
מצות עשה להתפלל בכל יום שנאמר (שמות כג,
כה) "ועבדתם את ה' אלהיכם". מפ' השמועה
למדו שעבודה זו היא תפלה שנאמר (דברים יא,
יג) "ולעבדו בכל לבבכם" אמרו חכמים אי זו היא
עבודה שכלב? זו תפלה.

2. R. Joseph B. Soloveitchik, "Reflections on the Amidah," *Worship of the Heart*, p. 145

When Rambam said that prayer is Biblically ordained and identical with the service of the heart, he thereby redeemed love, fear, and indeed our entire religious life from muteness. They were given a voice. The lover expresses his yearning, the trembler his fear, the wretched and dejected his helplessness, the perplexed his confusion, and the joyful his religious song – all within the framework of prayer.

3. Babylonian Talmud, Berakhot 33a

Rav Shemen bar Abba said to R. Yochanan: Now, since [the *Amidah*] was instituted by the members of the Great Assembly, like *berakhot*, prayers, sanctifications, and *havdalot*, let us see where they instituted [the saying of *Havdalah*].

3. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף לג.
א"ל רב שמן בר אבא לר' יוחנן מכדי אנשי כנסת
הגדולה תקנו להם לישראל ברכות ותפלות
קדושות והבדלות נחזי היכן תקון.

4. Babylonian Talmud, Berakhot 17a

When Mar, son of Ravina, would conclude his prayer, he said the following: My God, guard my tongue from evil and my lips from speaking deceit. To those who curse me let my soul be silent and may my soul be like dust to all. Open my heart to Your Torah, and may my soul pursue your mitzvot. And save me from a bad mishap, from the evil inclination, from a bad woman, and from all evils that

4. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף יז.
מר בריה דרבינא כי הוה מסיים צלותיה אמר
הכי: אלהי נצור לשוני מרע ושפתותי מדבר
מרמה ולמקללי נפשי תדום ונפשי כעפר לכל
תהיה פתח לבי בתורתך ובמצותיך תרדוף נפשי
ותצילני מפגע רע מיצר הרע ומאשה רעה ומכל
רעות המתרגשות לבא בעולם וכל החושבים
עלי רעה מהרה הפר עצתם וקלקל מחשבותם

suddenly come upon the world. And all who plan evil against me, swiftly thwart their counsel, and frustrate their plans. May the words of my mouth and the meditation of my heart find favor before You, Lord, my Rock and my Redeemer.

5. Babylonian Talmud, Megillah 29b

Granted, according to the one who says that “*Ki Tissa*” [Ex. 30:11–16] is read [on Shabbat *Shekalim*] it is possible, as it could fall out on that Shabbat [in the annal cycle of readings]. But, for those who say it should be “*Tzav et Korbani*,” [Num. 28] does that ever occur at that time? Yes, for the people of the West [i.e., the Land of Israel] who complete a triennial Torah cycle.

For details on the origins of prayer see:

Lawrence H. Schiffman, “History and Liturgy: The Evolution of Multiple Prayer Rites”

July 6, 2010, Kol Hamevaser

6. Jonathan Sarna (in an email to David Jacobson)

It is clear that large swaths of Eastern European Jews were used to Nusach Sfar. Many Rumanian Jews used it (not to be confused with Romaniot Jews, who were a minority in Rumania; many of the Jews in Rumania had formerly lived in Russia) and their shuls in America tended to be Nusach Sfar. Many Russians also used it; indeed, it was the custom of the great Leningrad (St Petersburg) Synagogue – at least when I was there in 1986. Lots of American Orthodox synagogues daven Nusach Sfar, including the Orthodox synagogue, known as Golf Manor Synagogue (but originally also one component Anshe Sfar) in Cincinnati.

II. THE IMPORTANCE OF NUSACH

7. Magen Avraham, 68:1

The Arizal would not say poems and chants unless they had been arranged by earlier authorities such as Ha-Kalir, who instituted them through truth. Therefore, the customs that people have regarding their *tefillot*: one should not change the customs of that locale. For there are twelve gates in heaven for the twelve tribes, and each tribe has their own gate and sole custom. As it is written in the Jerusalem Talmud “even though we wrote to you the order of prayer, do not change the usage of your ancestors.”

יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי.

5. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף כט:

בשלמא למ"ד "כי תשא" היינו דמתרמי בהווא זימנא, אלא למ"ד "צו את קרבני" מי מתרמי בהווא זימנא? אין – לבני מערבא דמסקי לדאורייתא בתלת שנין.

7. מגן אברהם סח:א

האר"י ז"ל לא היה אומר פיוטים ופזמונים אלא מה שסדרו הראשונים כגון הקלירי שנתקנו על דרך האמת, אמנם המנהגים שנהגו בשרשי התפלה אין לשנות ממנהג מקומו כי י"ב שערין בשמים נגד י"ב שבטים וכל שבט יש לו שער ומנהג לבד מה שנזכר בגמרא שוה לכל וז"ל הגמרא ירושלמי אף על פי ששלחנו לכם סדר התפלות אל תשנו ממנהג אבותיכם.

8. Responsa Maharshdam, O.C. §35

But, in this case, there is no concern of any prohibition and there is no distancing from sin, and so it cannot be that the concern of “do not forsake the Torah of your mother” is relevant ... I do not see any significant different [between the *nusachot*] for they are all the same. It is true that one who changes the ending of [a *berakhah*] that was instituted by the Sages is mistaken and does not fulfil the obligation, but there is no difference except some poems or lines that are said during prayer. And these a person can see if their absence is better than what exists.

9. Responsa Chatam Sofer I (O.C.) §15

And when this light of the Lord, the Arizal, ... who instituted his *siddur* and revealed the mysteries of his *nusach*, which was Sefardi. And had he been Ashkenazi or there had been a man like him in the Ashkenazi world, he would have done the same with the Ashkenazi *siddur*. But now, in later generations that have come to understand the secrets of God, who sufficiently understand the words of the Arizal, but do not know how to extract them from Nusach Ashkenaz: it is better for them to pray from a Sefardi *siddur*, which records the *Hekhalot* and the *Yichudim* of the Arizal. ... In any case, it is better to pray what one understands rather than what was arranged by someone else.

10. Responsa Divrei Chayyim, O.C. II, §8

And so, it is not a challenge that which the *Chatam Sofer* says regarding why we don't pray Nusach Arizal, because we don't know from which tribe we come ... therefore, along came the Holy Ari and instituted a new universal gate [of prayer] ... and one who does not know their ancestry should thus pray the Nusach Arizal.

8. שו"ת מהרשד"ם חלק אורח חיים סימן לה
אבל בכי האי גוונא דליכא צד איסור כלל ועיקר ולא הרחקת עבירה בהא פשיטא דלא שייך ביה משום אל תטוש תורת אמך ... איני רואה שיש בהן שנוי כלל כי תורת אחת לכלנו וכל המשנה ממטבע שטבעו חכמים טועה ואינו יוצא ידי חובת תפלה ואין הפרש אלא בפיוטין וקרוב"ץ שאומרים בתוך התפלה וזה יכול האדם לראות כי העדרם טוב לנו ממציאיותם.

9. שו"ת חתם סופר חלק א (אורח חיים) סימן טו
וכשבא נר האלקים האר"י זצ"ל ... הוא העמיד בסידורו כל דבר על מכונו וגילה תעלומות של הנוסחא ההיא הספרדית. יען כי היה ספרדי ואילו הוא היה אשכנזי, או היה נמצא באשכנזים איש כמוהו, היה עושה כיוצא בזה בסידור אשכנזי. ועתה בדורות האחרונים הבאים בסוד ה' די להם שמבינים דברי האר"י זצ"ל, אבל אין אתנו יודע להוציא כן מנוסח אשכנזי. על כן טוב להם להתפלל מסידור ספרדים שנרשם שם מקום ההיכלות והיחודים ע"פ האר"י ז"ל. ... ומ"מ נוח להם להתפלל מה שמבינים ממנה שמתפלל ע"ד המתקן

10. שו"ת דברי חיים אורח חיים חלק ב סימן ח
ולכן לא קשה מידי מה שהקשה בחתם סופר על רבותינו למה לא התפללו בנוסח האר"י ז"ל כיון שלא ידעו מאיזה שבט המה ... אך בבוא האר"י הקדוש והכין שער הכולל ... דמי שלא ידע שורש נפשו יתפלל בנוסח האר"י ז"ל: